

07.11.2022

Asia/19

§ 757

V 23.11.2022, Keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloite asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamisesta asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

HEL 2022-004682 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Keskustan valtuustoryhmä toteaa 30.3.2022 jätetyssä ryhmäaloitteessaan mm, että Helsinkiin rakennetaan tulevana vuosina paljon uusia asuinalueita ja täydennysrakentamista. Uudet rakennukset ovat sukupolvelta toiseen kestävä investointi. Ei ole samantekevää, miltä uudet alueet ja näyttävät, ja miten täydennysrakentaminen kunnioittaa ympäristönsä rakennustaiteellisia kerrostumia. Arkkitehtuuri ja vaikkapa asuntojen pohjaratkaisujen toimivuus vaikuttavat merkittävästi siihen, miten asukkaat viihtyvät kodeissaan, kaupunginosassaan ja Helsingissä.

Usein kaupunkilaisten on asemakaavavaiheessa vaikea saada selville, millaisia taloja/asuntoja kyseinen kaava mahdollistaa. Lisäksi on käyty runsaasti julkista keskustelua siitä, että uusista asunnoista rakennetaan pimeitä eikä niissä ole riittävästi luonnon valoa. Useat kaavoitukseen

liittyvät kiistat ovat liittyneet siihen, miten tulevassa kohteessa otetaan huomioon rakennetun kulttuuriympäristön ja luontovirkistysympäristön suhde.

Keskustan valtuustoryhmä esittää, että kaupunki selvittää mahdollisuuksia lisätä asukkaiden kuulemista rakennettaessa uusia asuintaloja ja alueita ja kuulla asukkaiden näkemyksiä koskien asuinalueiden viihtyisyyttä ja arkkitehtuuria. Ryhmä toivoo, että Helsinki ottaisi ennakkoluulottomasti pohdittavaksi sen, miten parhaiten ja vuorovaikutuksessa voidaan edistää korkeatasoisia kaupunkikuvallisia ja -ympäristöllisiä tavoitteita sekä kaupunkiviihtyvyyttä laajapohjaisesti asukasmielipiteen ja -palautteen sekä kansainvälisten esikuvien pohjalta.

Ryhmä kaipaa panostuksia esimerkiksi rakennusten pintamateriaaleihin, julkisivun yksityiskohtiin ja vaikkapa kattorakenteisiin niin, että luodaan lisää yhtenäistä, ekologista ja historiallisia kerrostumia kunnioittavaa kaupunkiympäristöä sekä kantakaupunkiin että esikaupunkialueille. Esimerkkejä löytyy muualta Pohjoismaista ja Saksasta, joissa on ymmärretty vanhojen historiallisten rakennettujen ympäristöjen ominaispiirteet, jotka tekevät niistä ihmisten mielestä kauniita, vehreitä ja viihtyisiä sekä vetovoimaisia. Näiden ekologis-kulttuuristen piirteiden tunnistaminen ympäristössämme ja mahdollistaminen uudessakin rakentamisessa tulisi olla tavoitteena.

Aloitteesta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnot.

Kaupunkiympäristölautakunta vastaa kaavoituksesta joko hyväksymällä kaavoja itsenäisesti tai tekemällä kaavaehdotuksia kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle. Lautakunta hyväksyy myös katu-, liikenne- ja puistosuunnitelmia. Lautakunnan ympäristö- ja lupajaosto vastaa kaupungin rakennusvalvonnasta eli mm. rakennuslupien myöntämisestä. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta vastaa kulttuuri-, vapaa-ajan-, liikunta- ja nuorisotoimesta ja sen alaisuudessa toimii myös kulttuuriperinnöstä vastaava kaupunginmuseo.

Kaupunkiympäristölautakunnan esittämiä näkökohtia

Lautakunta korostaa, että osallistuakseen kaupunkilaisten tulee saada tietää vireillä olevista suunnitelmista ja osallistumismahdollisuuksistaan. Kympp-toimiala on aktiivinen sosiaalisessa mediassa, ja kanavien seuraajamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti. Kaikilla on mahdollisuus myös tilata sähköpostiinsa Suunnitelmavahti- palvelu, minkä lisäksi kaupungin verkkosivuja uudistetaan parhaillaan palvelumuotoilun avulla selkeämmiksi ja käyttäjäystävällisemmiksi. Myös kaavoituksen osalta valmistellaan uusia nettisivuja Muuttuva Helsinki -teemalla ja osallistu-

mismahdollisuuksia tarjotaan lisäksi perinteisesti sanomalehti-ilmoituksilla.

Yhteistyötä kehitetään myös mm. nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä maahan muuttaneita edustavien järjestöjen kanssa, selkokielestä tiedottamista lisätään ja maankäyttö- ja rakennuslain mukaista osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa uudistetaan. Vuosittain teetetään viestintätutkimus. Kaupungin Kerro kantasi -palvelussa kaupunkisuunnittelun toimiala kerää eniten kannanottoja.

Toimiala järjestää myös suosittuja Uutta Helsinkiä -tilaisuuksia, joihin voi osallistua myös verkossa ja joiden tallenteet ovat saavutettaviksi tekstitettyinä saatavissa kolmen kuukauden ajan tilaisuuden jälkeen. Esimerkiksi vuonna 2021 näitä tilaisuuksia järjestettiin 12, niihin osallistui vähintään 3 250 kaupunkilaista ja tallenteita katsottiin lähes 13 500 kertaa. Myös ulkopuolisia fasilitaattoreita on tarkoitus hyödyntää kaavatilaisuuksissa, jolloin vuorovaikutusmenetelmät edelleen monipuolistuvat.

Kaupunkirakenteen yleiseen laatuun vaikuttavat lukuisat tekijät, mm. taloudelliset reunaehdot, kaupunkikulttuurin vahvuus ja kaupunkirakenteen ikä. Helsinki on korkealaatuisen uuden kaupunkirakenteen toteuttajana Suomessa omaa luokkaansa, mutta opittavaa mm. kansainvälisistä yhteyksistä on myös paljon niin kaavoituksen kuin koko rakentamisen ketjun osalta.

Rakennusten massoittelulla ja kaavamääräyksillä voidaan jossain määrin vaikuttaa myös asutuspohjiin, mutta käytännössä niiden laatu ratkaistaan vasta rakennussuunnitteluvaiheissa. Jotta pystyisimme tarjoamaan kaupunkilaisille kaikilla mittareilla mahdollisimman korkeatasoista ympäristöä, tulee varmistaa, että Helsinki on myös taloudellisesti mahdollisimman menestyvä tulevaisuudessa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan esittämiä näkökohtia

Lautakunta mainitsee lausunnossaan maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvan kaavoituksen ja kunnan rakennusjärjestyksen asuinympäristöön vaikuttamisen keinoina. Lakiin on ehdotettu muutoksia ja myös rakennusjärjestyksen uudistaminen on kaupungilla vireillä.

Lautakunta toteaa lisäksi, että kaupungin museo toimii asiantuntijaviranomaisena rakentamisessa mm. kaupunkikuvallisten seikkojen, kuten rakennusten massoittelun tai korkeuden suhteen, mutta se ei ota kantaa asuntojen suunnitteluun. Asuntojen laatuun vaikuttavat mm. asunnon koko, valoisuus ja toiminnallisuus. Rakennuksia suunniteltaessa tulee lisätä yhteistyötä rakennuttajan, suunnittelijan ja asukkaiden välillä. Joissakin kohteissa on annettu mahdollisuus vaikuttaa tule-

viin asuntoihin suunnitteluvaiheessa ja suunnittelun ja käyttäjän välistä yhteistyötä voidaan lisätä mm. kaupungin käynnistämällä pilottihankkeilla.

Lautakunnan mukaan asuntosuunnittelussa vaikuttavat poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset tekijät ja motiivit. Poliittisilla päätöksillä voidaan ohjata asuntojen suunnittelua sääntelemällä esim. asunnon minimikokoa ja muita ominaisuuksia. Prosessien läpinäkyvyyden lisääminen helpottaa asukkaiden ja osallisten mahdollisuutta ymmärtää toimijoiden asemaa ja vastuuta. Tiedottaminen kaavoituksesta, rakennushankkeista ja asuntosuunnittelusta on tärkeää ja sitä tulee lisätä niin, että osallisuuden mahdollisuudet ovat kaupunkilaisille selkeitä ja ymmärrettäviä.

Kaupungin toiminnassa tärkeää on yhteistyö kaavoittajan, rakennusvalvonnan ja toimialojen tilapalveluiden kesken. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala on parhaillaan laatimassa kulttuuriympäristöohjelmaa. Sen tavoitteena on myös parantaa kaupungin toimialojen ja kaupunkilaisten kulttuuriympäristötietoisuutta. Ohjelmassa pyritään löytämään uudenlaisia tapoja kaupunkilaisten osallistamisessa suunnittelun eri vaiheisiin. Omaehtoista toimintaa julkisissa kaupunkitiloissa ja ympäristöissä halutaan kannustaa mm. seuraavin toimenpitein: □

- Kaupunginmuseo kehittää ja laajentaa Adoptoi monumentti –toimintaa.

- Kaupunkiympäristön toimiala kehittää nk. Placemaking -toimintamallia, joka tarjoaa matalan kynnyksen osallisuusmahdollisuuksia kaupunkilaisille paikkojen yhteiskehittämiselle.

- Alueellisen yhteistyön ja verkostoitumisen tapoja kehitetään kulttuuriympäristötietoisuuden ja alueiden ominaispiirteiden vahvistamiseksi yhteistyössä kaupunginmuseon, kulttuurikeskusten, stadiluotsien, Helka ry:n ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Kaupungin alueellisilla kulttuurikeskuksilla voisi olla jatkossa nykyistä vahvempi rooli alueiden ja julkisten tilojen suunnittelussa ja toiminnassa sekä luotsina taide- ja kulttuurilähtöiselle osallistavalle työlle.

Esittelijän täydentäviä näkökohtia

Esittelijä toteaa aloitteeseen viitaten, että viihtyisyyden näkökulmasta myös asuntojen pohjaratkaisut, koko, valoisuus, toiminnallisuus ja kalustettavuus ovat tärkeitä näkökohtia. Nämä seikat ratkaistaan viime kädessä rakennusluvan yhteydessä, mutta on syytä huomata, että rakennuslupa on myönnettävä, jos l laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Yleinen tendenssi on kulkenut siihen suuntaan, että kaikesta evälvättämättömästä sääntelystä on pyritty irtautumaan, mikä on johtanut myös siihen, että kaupunki luopui käytännöstä asettaa asuntojen minimipinta-alaa koskevia vaatimuksia asemakaavoissa. Kun kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa asuntopohjiin ovat suhteellisen vähäisiä, hyvää yhteisyyttä kaupungin, rakennuttajien, tutkijoiden ja asumisen muiden asiantuntijoiden sekä tulevien asukkaiden kesken ei voi liikaa korostaa.

Esittelijä toteaa myös, että uudistettavana oleva kaupungin rakennusjärjestys on tarkoitus esitellä kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle arviolta alkuvuodesta 2023. Rakennusjärjestys ohjaa rakentamista mm. silloin, kun asemakaavassa ei ole asiasta määrätty.

Hallintosäännön 30 luvun 12 §:n mukaan ryhmäaloitteeseen annettava vastaus käsitellään kaupunginvaltuustossa kahdeksan kuukauden kuluessa aloitteen jättämisestä.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 04.10.2022 § 168

HEL 2022-004682 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamista asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen kannatettavana. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia voidaan lisätä kaavoituksen ja suunnittelun eri vaiheissa.

Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa rakentamista. Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa (§ 1). Lisäksi rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden ja sopuuhaisuuden vaatimukset (§ 117).

Uutta Kaavoitus- ja rakennuslakia valmistellaan. Ehdotus hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsäädännön osittain uudistamiseksi oli lausuntokierroksella loppuvuonna 2021. Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislainsäädännön osittain uudistamiseksi julkaisiin 11.4.2022. Uuden lain tavoitteina on mm. yksinkertaistaa rakentamisen lupakäytäntöä ja helpottaa osallistumista ja vuorovaikutusta.

Asemakaavoitus

Asemakaavoitus ohjaa rakentamista ja muuta maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla (MRL § 50). Asemakaavoituksesta vastaa Helsingissä Kaupunkiympäristön toimiala.

Asemakaavassa määrätään mm. uudisrakennusten rakennusala, rakennusoikeus, rakennuksen sijainti tontilla ja rakennuksen korkeus. Lisäksi kaavassa voidaan antaa viihtyisyyteen liittyviä määräyksiä esim. julkisivumateriaaleista, pihojen suunnittelusta ja istutuksista.

Asemakaavojen muutoksissa Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan julkisesti nähtäville, joissain tapauksissa myös asemakaavaluonnos ja myöhemmässä vaiheessa asemakaavaehdotus. Asukkaat ja osalliset voivat siten kommentoida suunnitelmia jo varhaisessa vaiheessa. Helsingillä on käytössään sähköinen ”Kerro kantasi” -palvelu, jossa kaupunkilaiset voivat kertoa mielipiteensä uusista asemakaavoista ja kaupunkisuunnitelmista. Kaupunkiympäristö järjestää myös vuorovaikutteisia asukastilaisuuksia, joissa kaavasunnitelmia esitellään. Kommenteista laaditaan vuorovaikutusraportti asemakaavan lähtötiedoksi.

Kaupunginmuseo tarkastelee asemakaavoja kulttuuriympäristön asiantuntijana. Lausunnoissa kommentoidaan esim. uudisrakennusten soveltuvuutta olemassa olevaan rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan. Lisäksi tarkastellaan mm. rakennusten massoitteita, korkeutta ja julkisivuja. Kaupunginmuseo ei ota kantaa uudisrakennusten asuntoihin.

Helsingissä on voimassa Rakennusjärjestys (2010), joka ohjaa suunnitelmalliseen ja sopivaan rakentamiseen sekä ottamaan huomioon paikalliset kulttuuri- ja luonnonarvot.

Rakennusjärjestyksen tarkastaminen on aloitettu alkuvuonna 2022. Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 13.10.2021 uuden kaupunkistrategian ”Kasvun paikka” vuosiksi 2021–2025, jonka perusteella kaupunkiympäristön toimialalla tarkistaminen käynnistettiin.

Rakentaminen ja suunnittelu

Asuntojen laatuun vaikuttavat mm. asunnon koko, valoisuus ja toiminnallisuus. Rakennuksia suunniteltaessa tulee yhteistyötä rakennuttajan, suunnittelijan ja asukkaan välillä lisätä. Joissakin kohteissa on toteutettu mahdollisuus vaikuttaa tuleviin asuntoihin suunnitteluvaiheessa. Suunnittelun ja käyttäjän välistä yhteistyötä voidaan lisätä esim. kaupungin käynnistämällä pilottihankkeilla.

Asuntosuunnittelussa vaikuttavat poliittiset, taloudelliset ja yhteiskunnalliset tekijät ja motiivit. Poliittisilla päätöksillä voidaan ohjata asuntojen suunnittelua sääntelemällä esim. asunnon minimikokoa ja muita ominaisuuksia. Prosessien läpinäkyvyyden lisääminen helpottaa asukkaiden ja osallisten mahdollisuutta ymmärtää toimijoiden positiot ja vastuut.

Tiedottaminen kaavoituksesta, rakennushankkeista ja asuntosuunnittelusta on tärkeää ja sitä tulee lisätä niin, että osallisuuden mahdollisuudet ovat kaupunkilaisille selkeitä ja ymmärrettäviä.

Helsingin kulttuuriympäristöohjelma 2022

Helsingin kulttuuriympäristöohjelmassa korostetaan poikkihallinnollista yhteistyötä. Kaupungin eri palveluissa tehdään päivittäin suunnitelmia, jotka välillisesti tai välittömästi vaikuttavat rakennettuun ympäristöömme. Kaupungin museo alueellisena vastuumuseona ja Museovirasto ovat kulttuuriympäristön suojelun asiantuntijaviranomaisia. Kaupunkisuunnittelun, rakennusvalvonnan ja toimialojen tilapalveluiden työssä rakennetun kulttuuriympäristön eri puolet näyttäytyvät. Asemakaavoitus on olennainen väline toisaalta rakennustehokkuuden määrittelylle toisaalta kulttuuriympäristöjen ja kaupunkivihreän suojelun huomioimiseksi. Kulttuuriympäristöohjelman yhtenä toimenpiteenä on vahvistaa työtapoja yhteistyön ja ymmärryksen lisäämiseksi kaupungin sisällä, jotta vaalittavat kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, suojelutavoitteet sekä mahdolliset selvitystarpeet otettaisiin suunnittelussa ja kehittämisessä mahdollisimman hyvin huomioon.

Kulttuuriympäristöohjelman tavoitteena on myös parantaa kaupungin toimialojen ja kaupunkilaisten kulttuuriympäristötietoisuutta. Ohjelmassa pyritään löytämään uudenlaisia tapoja kaupunkilaisten osallistamisessa suunnittelun eri vaiheisiin. Omaehtoista toimintaa julkisissa kaupunkitiloissa ja ympäristöissä halutaan kannustaa mm. seuraavin toimenpitein:

- Kaupunginmuseo kehittää ja laajentaa Adoptoi monumentti –toimintaa.
- Kaupunkiympäristö kehittää Placemaking -toimintamallia, joka tarjoaa matalan kynnyksen osallisuusmahdollisuuksia kaupunkilaisille paikkojen yhteiskehittämiselle.
- Alueellisen yhteistyön ja verkostoitumisen tapoja kehitetään kulttuuriympäristötietoisuuden ja alueiden ominaispiirteiden vahvistamiseksi yhteistyössä kaupunginmuseon, kulttuurikeskusten, stadiluotsien, Helka ry:n ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Myös brändin rakentamisen näkökulmasta Helsingin omaleimaisten kaupunginosien kulttuuri- ja luontovirkistysympäristöjen jatkuva kehittäminen sekä niiden esiin tuominen yhteistyössä kaupunkilaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa on tärkeää.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialalla on käynnissä useita sisäisiä ja ulkoisia prosesseja, joiden tavoitteena on kaupunkilaisten osallistamisen lisääminen kaupunkisuunnittelun eri vaiheissa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala kehittää uudenlaisia tapoja kaupunkilaisten osallisuuden lisäämiseksi myös kulttuuriympäristöjen viihtyvyyden ja asukkaiden omaehtoisen toiminnan lisäämiseksi. Alueellisilla kulttuurikeskuksilla voisi olla jatkossa nykyistä vahvempi rooli alueiden ja julkisten tilojen suunnittelussa, toimien alueellisena alustana ja luotsina taide- ja kulttuurilähtöiselle osallistavalle työlle.

13.09.2022 Pöydälle

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Laura Aalto

Lisätiedot

Sanna Granbacka, tutkija, puhelin: 09 310 27989
sanna.granbacka(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 06.09.2022 § 459

HEL 2022-004682 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta päätti antaa lausunnon kaupunginhallitukselle:

Aloite koskee kaupunkiympäristön toimialan mahdollisuuksia laajentaa asukasvuorovaikutusta ja osallistumismahdollisuuksia, ja toisaalta aloite koskee kaupunkirakenteen yleistä laatutasoa.

Osallistumisen edellytyksenä on, että kaupunkilaiset saavat kuulla käynnissä olevista suunnitelmista ja hankkeista ja osallistumismahdollisuuksistaan niihin. Kaupunkiympäristön toimiala on aktiivinen sosiaalisessa mediassa ja kanavien seuraajamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti. Sosiaalisen median lisäksi osallistumismahdollisuuksista viestitään monikanavaisesti ja ajankohtaisia osallistumismahdollisuuksia voi seurata muun muassa viikoittain ilmestyvän ja sähköpostiin tilattavan Suunnitelmavahti-palvelun avulla.

Helsingin kaupungilla on käynnissä verkkosivu-uudistus, jossa palvelumuotoilua hyväksi käyttäen sivut uudistuvat entistä selkeämmiksi ja käyttäjäystävällisemmiksi. Kaavoituksen osalta on valmisteilla uudet nettisivut osana Muuttuva kaupunki -kokonaisuutta. Kaavoitukseen liittyvistä osallistumismahdollisuuksista julkaistaan lisäksi ilmoitukset perinteisissä sanomalehdissä.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee yhteistyötä laajasti eri järjestöjen kanssa kehittääkseen viestintää ja vuorovaikutusta. Erityisesti maahan muuttaneiden järjestöt ovat toivoneet selkeän kielen käyttöä kieliverzioiden sijaan. Toimiala on julkaissut selkokiehisen infovideon "Osallistu Helsingin suunnitteluun!". Siinä kerrotaan selkokielellä ja eri kulttuurit huomioiden miten voi osallistua kaupungin kehittämiseen palautteen antamisesta laajempaan osallisuuteen saakka. Olemme myös tarjonneet henkilöstölle selkeän kielen koulutusta. Vuonna 2022 olemme työstäneet selkeämpää kaavahankkeen alkamisesta kertovaa kaupunkilaisille lähetettävää infoa, osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Työ on vielä kesken, mutta uudistetun osallistumis- ja arviointisuunnitelmapohjan avulla kaavahankkeista kerrotaan kiinnostavammin, lukijaystävällisemmässä järjestyksessä asioita esiin tuoden, selkeällä kielellä ja kuvitusta laajemmin hyödyntäen. Työhön on osallistunut kaupunkilaisrajoitinnassa toimivaa henkilöstöä ja tulemme tekemään yhteistyötä myös kaupungin vaikuttajatoimielimien, kuten vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostojen kanssa.

Kaavoituksessa käytetään monipuolisia osallistumisen menetelmiä, jotta erilaiset kaupunkilaiset löytävät itselleen omassa elämäntilanteessaan sopivan tavan osallistua. Vuosittain tehtävän viestintätutkimuksen pohjalta tiedetään, että kaupunkilaiset toivovat erityisesti verkko-osallistumista. Lukuisten verkkotilaisuuksien lisäksi toimiala avaa vuo-

sittain eniten verkkokommentointeja kaupungin Kerrokantasi-palvelussa.

Toimialan järjestämät Uutta Helsinkiä -tilaisuudet kokoavat yhteen suurpiirin suunnitelmat ja hankkeet ja asukkaat saavat paremman kokonaiskuvan koko alueen kehittämisestä. Isompia Uutta Helsinkiä -tilaisuuksia voidaan markkinoida näkyvästi, jolloin tavoitetaan myös sellaisia kaupunkilaisia, jotka eivät ole aikaisemmin osallistuneet kaupunkiympäristön tilaisuuksiin. Osallistumisen kynnystä pyritään madaltamaan kiinnittämällä huomiota muun muassa kiinnostavaan ja selkeään viestintään ja tilaisuuden saavutettavuuteen.

Verkkoon siirtyneet Uutta Helsinkiä -tilaisuudet ovat mahdollistaneet entistä laajemman kaupunkilaisten joukon osallistumisen, iltoja voi seurata omalta kotisohvalta ja lisäksi tallenne on vapaasti katsottavissa tilaisuuden jälkeen kolmen kuukauden ajan saavutettavaksi tekstitettyinä. Tilaisuuksista saatu palaute on ollut positiivista ja osallistuminen on koettu helpoksi. Monet ovat tuoneet esiin, että verkkotilaisuuksiin on helpompi osallistua kuin läsnäolotilaisuuksiin ja että ne ovat yhdenvertaisempia. Verkkotilaisuuksissa on ollut parhaimmillaan yli 500 samanaikaista osallistujaa. Tilaisuuksien tallenteita on katsottu moninkertaiset määrät. Esimerkiksi vuonna 2021 tilaisuuksia järjestettiin 12, niihin osallistui vähintään 3 250 kaupunkilaista ja tallenteita katsottiin lähes 13 500 kertaa.

Uutta Helsinkiä -tilaisuuksien lisäksi asemakaavahankkeissa järjestetään hankekohtaisia tilaisuuksia, nykyisin usein verkossa. Kaupunkilaisten kiinnostus tulevaisuuden kaupunkia kohtaan on suurta ja olemme hankkineet verkkotilaisuuksien järjestämiseen ulkopuolista apua, jotta tilaisuuksia voidaan järjestää nykyistä enemmän. Syksyllä 2022 käynnistyvät kaavatilaisuudet, joissa ulkopuolinen fasilitaattori koordinoi ja vetää 2–3 kaavahankkeen verkkotilaisuudet kuukausittain monipuolisia vuorovaikutuksen menetelmiä käyttäen. Tällöin suunnittelusta vastaava arkkitehti voi keskittyä vuorovaikutukseen ja keskusteluun. Illoista kerätään palautetta ja arvioimme miten ne vastaavat kaupunkilaisten toiveita.

Kaupungilla on käytettävissä kerrokantasi-hel.fi -kommentointipalvelu, jota käytetään kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa aktiivisesti. Usein palveluun laitetaan kyselyitä, joissa tietyille alueelle on tehty erilaisia suunnitelmavaihtoehtoja. Niiden pohjalta kommentoijien on helpompi hahmottaa millainen alue voisi tulevaisuudessa olla ja arvioida mitä hyvää tai kehitettävää kussakin vaihtoehtodossa on. Toimialalla oli palvelussa vuonna 2021 30 suunnitelmaa kommentoitavana, vuonna 2020 kommentointeja oli noin 40 ja vuonna 2019 niitä oli noin 30. Kommentoinneista iso osa koski kaavoitusta, toki myös luonto- ja puis-

07.11.2022

toalueiden kehittämistä, liikennesuunnittelua ja palvelutiloja kuten uusia kouluja koskevia kyselyitä oli. Kommentoinneista laaditaan aina yhteenvedot, jotka liitetään osaksi päätöksentekoaikoina vuorovaikutusraporttiin.

Toimiala kehittää jatkuvasti osallistumisen menetelmiä ja arvioi vaikuttavuutta. Mm. nuorten muita heikompi osallistuminen kaavoituksesta käytävään keskusteluun on tunnistettu. Osallisuuden edistäminen vaatii kuitenkin jatkuvaa huomiota ja kehittämistä mm. erilaisten kokeilujen avulla.

Kaupunkirakenteen yleiseen laatuun vaikuttavat lukuisat tekijät, mm. taloudelliset reunaehdot, kaupunkikulttuurin vahvuus ja kaupunkirakenteen ikä. Helsinki on korkealaatuisen uuden kaupunkirakenteen toteuttajana Suomessa omaa luokkaansa. Kuitenkin, mikäli yleistä laatua verrataan keskeisimpiin eurooppalaisiin pääkaupunkeihin, voidaan katsoa, että tavoitetaso on näissä historiallisissa miljoonakaupungeissa esimerkillisen korkealla ja niistä meillä on siten paljon opittavaa koko rakentamisen ketjun osalta.

Kaavoituksella voidaan ratkaista rakennusten sopeutumista ympäristöönsä. Kulttuuriarvot ovat lähtökohtana kaikessa kaavoituksessa. Kaavoituksella ratkaistaan myös tonttien käyttötarkoitusta kaupunkirakenteen monipuolisuuden ja kiinnostavuudenkin näkökulmasta, rakennusten massoittelua, sijaintia tonteilla, julkisen tilan määrää ja käyttötarkoitusta. Massoittelulla ja kaavamääräyksillä voidaan jossain määrin vaikuttaa myös asuntopohjiin, mutta käytännössä niiden laatu ratkaistaan vasta rakennussuunnitteluvaiheissa. Jotta pystyisimme tarjoamaan kaupunkilaisille kaikilla mittareilla mahdollisimman korkeatasoista ympäristöä, tulee varmistaa, että Helsinki on myös taloudellisesti mahdollisimman menestyvä tulevaisuudessa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi